

ABCD aanpak voor communities that care

**Kick-off community care
Zilveren Kruis Zorgkantoor**

1 november 2023

Hoe zorgzaam is
jouw eigen complex,
straat, buurt?

En wie of wat
dragen daaraan bij?

Lief en leedstraten Haarlem

**“In de toekomst is niet dienstverlening
bepalend voor hoe goed je leven is, maar bij
welke gemeenschap je hoort.”**

Lucas Meijs, hoogleraar civil society

Een blik op buurt- en dorpsgemeenschappen

Ze kunnen dingen die professionals niet kunnen

Er is altijd een vonk

Ze zijn van zichzelf

Ze blijven nooit hetzelfde

Ze zijn goed voor de gezondheid

Community care begint met het versterken van gemeenschapskracht

Voorbeeld Strathcarron Hospice in Schotland

“80% van wat ook voor Hospice-bewoners belangrijk is, is in de dorpscommunities beschikbaar: deelnemen aan het sociale leven, het opbouwen van vriendschappen en met anderen een zinvol leven leiden, juist in deze fase van hun leven.

Maar elkaar ook troost en ondersteuning bieden, passies delen, bij kunnen dragen, erbij horen.”

Waar staat ABCD voor? Asset Based Community Development

bewoners
aan het roer

ALLES WAT
JE VOOR MIJ DOET,
MAAR NIET MET MIJ,
DOE JE TEGEN
MIJ.

GHANDI.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPWR.

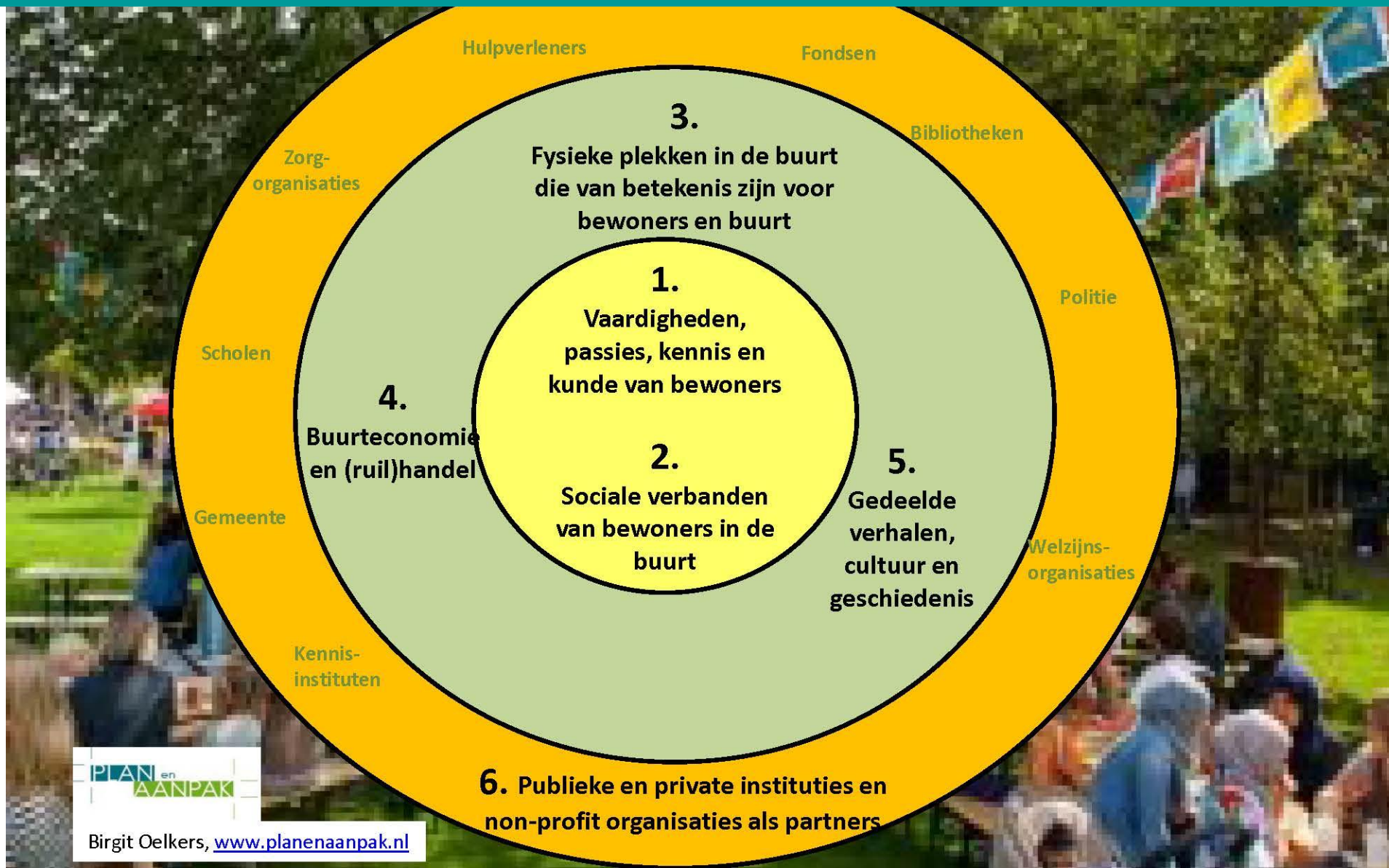
maak gebruik van de
krachten van
de buurt
ASSET BASED WERKEN

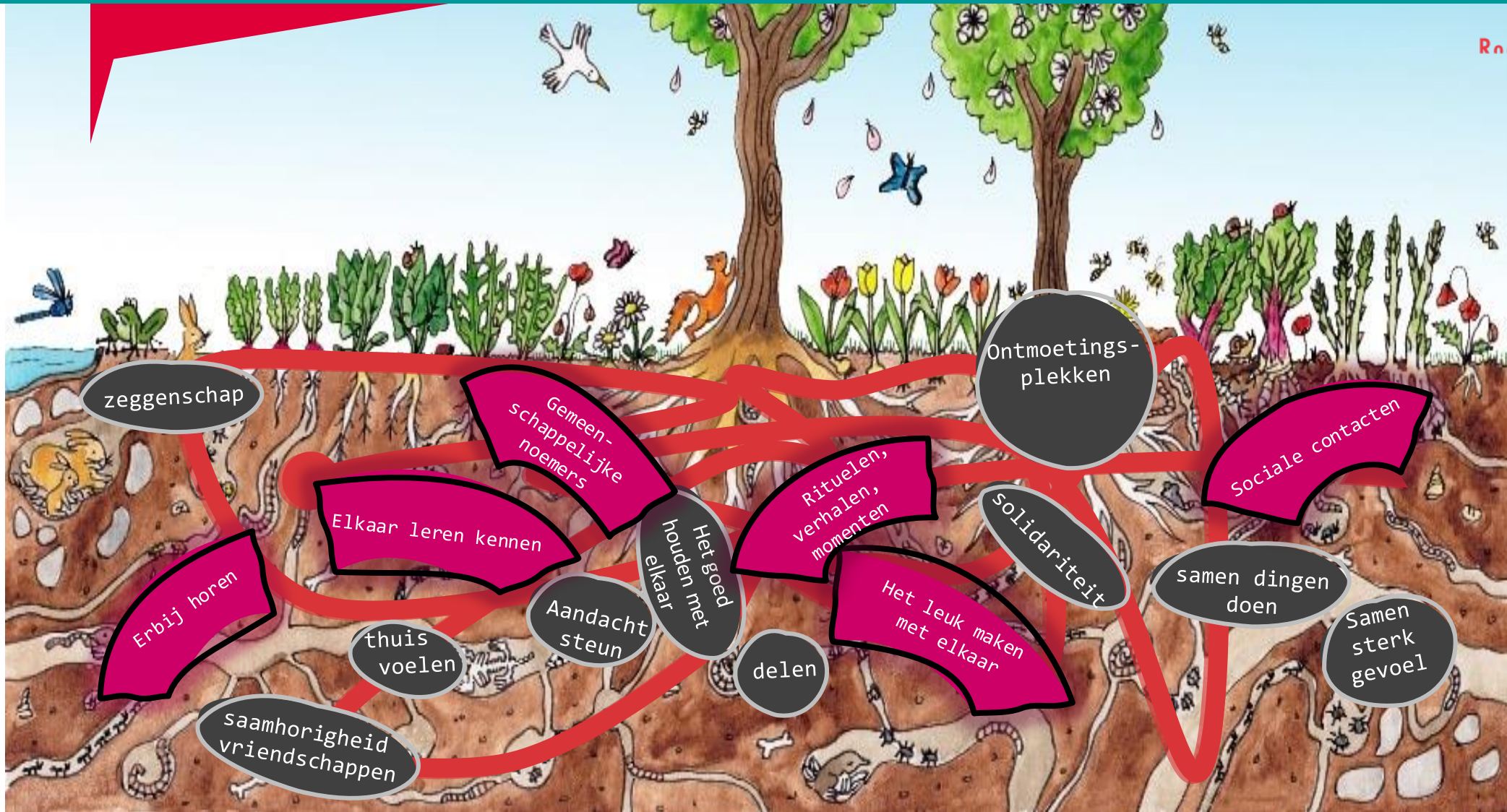
MAAK HET
ONZICHTBARE
ZICHTBAAR.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPWR.

De zes bouwstenen van ABCD

Buurtgemeenschappen als ecosysteem

Bij ABCD werk je vooral vanuit *de assets* aan gemeenschapskracht, aan het buurtweefsel.
Je geeft voeding aan de bodem van gemeenschappen.

Wat vraagt gemeenschapsgericht werken van zorgprofessionals?

In het klein

Afzakken naar buurten en dorpen. De blik en het handelen op het kleine richten. Beginnen met Hoi! zeggen. Het onzichtbare zichtbaar maken.

Should I tell him

I am here ?

In het groot

De eigen organisatie opschudden en kantelen naar: gemeenschappen leidend, organisatie volgend. Niets meer doen zonder bewoners. Aansluitend werken.

De Nachtgroep in wooncomplex voor ouderen 'De Koornhorst'

Radicale organisatie-
verandering bij Habion:

‘Niets meer doen
zonder bewoners’

Wat helpt niet?

Topdown bottom-up willen regisseren

Professionele distantie

Op de zak met geld blijven zitten

Plofkip in plaats van slowfood

'One size fits all' en uitrollen

*'Zorgverleners hebben
veel nodig om
betrokken te raken'*
Jeffrey Bouwmeester, huisarts en
onderzoeker Radboudumc

Handvatten voor kantelwerk in de praktijk

Niet bewoners willen betrekken, maar bij bewoners betrokken willen raken

1. Drie kringen van autonomie en ondersteuning
2. Ruimte en zeggenschap regelen in plaats van participatie perfectioneren.
(betekent o.a. ook geldstromen verleggen)
3. Investeren in sociale infrastructuur van buurt- en dorpscommunities zelf
4. Community scan maken
5. Samen met bewoners profiel opstellen van ideale ondersteuner/ondersteuning
6. Oefenen met gemeenschapsgericht leiderschap
7. Community building o.b.v. de ABCD-steppingstones

ABCD Stepping Stones

ALTIJD
VIT ZIJN OP
HAAKJES!

VOLG
DE ENERGIE
DIE ER AL IS.

van het een komt het ander

GEEN
PARTICIPATIE!

het gaat om eigenaarschap en
zeggen-schap van bewoners

KLEIN
KIJKEN.

Je ziet het pas als je
het doorhebt

VERSTERK
Kwaliteiten, overschotten
EN MOGELIJKHEDEN IN DE
BUURT.

begin met wat er WEL-
is ipv probleemgestuurd

MEER FEESTJES
MINDER
VERGADEREN.

AANBOD
GERICHT IPV
VRAAG GESTUURD

aanbod van bewoners en buurt is
leidend, bewoners zien als potentiële
buurtmakers

MINDER FUNCTIE
MEER PERSOON.

Hoi, hoe gaat het?

DOE
NIETS ZONDER
BEWONERS.

start in de wijk
niet met collega's

AANSLUIJEN BIJ
WAT BELANGRIJK IS
VOOR BEWONERS.

zoveel mogelijk zonder inhoudelijke
programma's en opgaven werken

BRENG
MENSEN BIJ
ELKAAR.

ipv zelf te willen oplossen

Bonusdia's

De 5 principes van ABCD

**bewoners
aan het roer**

ALLES WAT
JE VOOR MIJ DOET,
MAAR NIET MET MIJ,
DOE JE TEGEN
MIJ.

GHANDI.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPMK.

maak gebruik van de
**Krachten van
de buurt**

ASSET BASED WERKEN

MAAK HET
ONZICHTBARE
ZICHTBAAR.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPMK.

**relatiegericht
werken**

EERST CONTACT, DAN INHOUD

To BE IS To
BE RELATED.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPMK.

**OP Locatie +
Van binnenuit**

PLACE BASED: STRAAT, GEBOUW, BUURT, PARK...

GA DAARNAAR
TOE WAAR DE MENSEN
ZIJN.

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPMK.

**iedereen
is welkom**

INCLUSIEF & OPEN

VAN WIE
IS DE LEGE STOEL?

© BIRGIT DEUKERS - PLAN EN AANPAK / INKPMK.

En natuurlijk:
als het leuk,
gezellig is,
als er eten is
en muziek!

Wanneer haken we in, wanneer komen we in beweging?

1. Onze **passies**, dingen waar we om geven.
2. **Zorgen** die we ons maken, dingen die we vrezen.
3. **Relaties**. Behoefte zich met anderen te verbinden op te trekken, erbij te horen.
4. De behoefte om **bij te dragen**. Vooral als we daartoe uitgenodigd worden. Iedereen met een gave is bereid om bij te dragen. 'Je kunt dit zo goed, zou je...'
5. Idealisme, **opstandigheid bij ongerechtigheid**, wens om de wereld beter te maken.

Van 'mensen
betrekken' naar
aansluiten bij
waarvoor
mensen in
beweging komen.

10 verschillen tussen traditionele manieren van werken en community based werken à la ABCD

Traditioneel

Community based

Plofkip

1. **Probleemgeoriënteerd en probleemgestuurd werken, vanuit tekorten**
2. **Focus op inhoudelijke doelstellingen**
3. **Bewoners doen mee**
4. **Kracht en kwetsbaarheid als tegenstelling. De sterken helpen de zwakken.**
5. **Gefocust op doelgroepen en hulpvragen.**
6. **Programma's, structuren en criteria zijn leidend**
7. **Beleidskokers als basis. Vanuit de vergadertafel**
8. **Hoofdzakelijk gericht op individuele ondersteuning en eigen kracht en collectief: eigenaarschap bij problemen**
9. **Gebiedsgericht werken = 5-10.000 inwoners**
10. **Vraaggericht werken en antwoorden geven**

1. **Vanuit kwaliteiten, mogelijkheden en overschotten werken**
2. **Focus op onderlinge contacten, relaties en vriendschappen**
3. **Bewoners zijn in de lead, niets zonder bewoners**
4. **Kwetsbaar en krachtig als eenheid. Iedereen kan iets bijdragen.**
5. **Gericht op alle buurtbewoners en de collectieve mogelijkheden en vermogens**
6. **Geen programma's. Zichtbaar maken wat er al is, daarbij aansluiten. Ruimte voor buurt maken voor eigen agenda**
7. **Het alledaagse leven als basis. Vanuit de buurt**
8. **Gericht op benutten van elkaars kwaliteiten en talenten. Eigenaarschap van mogelijkheden**
9. **Buurt/straatgericht werken: 1000 bewoners**
10. **Aanbodgericht werken en andere vragen stellen**

Slowfood